

Мы едзем
у ЛСА

Было гэта адразу пасля заканчэння падрыхтоўчага факультэта. Нам, студэнтам з Ірана, Перу, Лівана, Манголіі і Сенегала, прапанавалі паехаць у ЛСА. Што гэта такое мы, зразумела, не ведалі. Праўда, чулі, што савецкія студэнты штогод ездзяць працаваць у такія атрады. І мы вырашылі паспрабаваць.

Атрад «Таварыш» Мінскага медыцынскага інстытута ўзяў курс на Омскі леспрамгас, які знаходзіцца ў Іркуцкай вобласці. Спачатку, калі я даведаўся, што мы паедзем у Сібір, хацеў адмовіцца: не надта прыемныя асацыяцыі ўзніклі ў савецкіх студэнтаў пры напамінку аб гэтым краі. Ды было ўжо позна — атрад сфарміраваны.

Спыніліся мы ў пасёлку Сямігорск. Работу даручылі нялёгкаю: займаліся капітальным рамонтам старых будынкаў, а таксама ўводзілі новыя. Працаваць даводзілася па пятнаццаць гадзін у суткі. Складана было, асабліва на першым часе. Але дапамагла вытрымаць усе цяжкасці і нягоды сапраўдная інтэрнацыянальная дружба. Мы ніводнага разу не пачулі папроку ў свой адрас, а заўсёды адчувалі падтрымку і шчырае жаданне вылучыць таварыша.

Так, мы навучыліся ў атрадзе многаму. Навучыліся падпарадкоўвацца камандзіру і адстойваць уласную думку, выслухоўваць таварышаў і аргументавана даводзіць свае перакананні. Праўда, здаралася, што да апошняга не заўсёды прыслухоўваліся, тым больш было крыўдна, калі думка камандзіра становілася ісцінай у апошнюю інстанцыю. З-за гэтага часам узніклі канфлікты, прымаліся не заўсёды правільныя рашэнні, а за адну і тую ж справу даводзілася брацца некалькі разоў. Але і камандзіра можна было зразумець: мала было сярод байцоў кваліфікаваных спецыялістаў. Таму і кантраляваў прыдзірліва работу, правяраў, каб усё было зроблена якасна і своєчасова (дадам, што па выніках сацыялістычнага спаборніцтва наш атрад заняў другое месца ў зоне).

Надоўга хапіла яркіх і прыемных успамінаў аб рабоце ў студэнцкім атрадзе. Не пабляклі яны і сёння. І таму калі размова зайшла аб тым, дзе правесці лета, мы вырашылі: едзем у ЛСА!

АМРАН (Іран),
студэнт факультэта
журналістыкі.

ЧАЦВЕР

1989

25

МАЯ

№ 18 (1611)

БЕЛАРУСКИ
УНИВЕРСИТЕТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ
КАМІТЭТАУ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСИТЕТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ЗНАЁМЦЕСЯ: НОВЫ САКРАТАР

«СПАДЗЯЮСЯ ЗНАЙСЦІ
АДНАДУМЦАЎ»

— Вас абралі сакратаром камітэта камсамола 16 мая. Якім застанеца гэты дзень у Вашай асабістай біяграфіі — сумным або радасным?

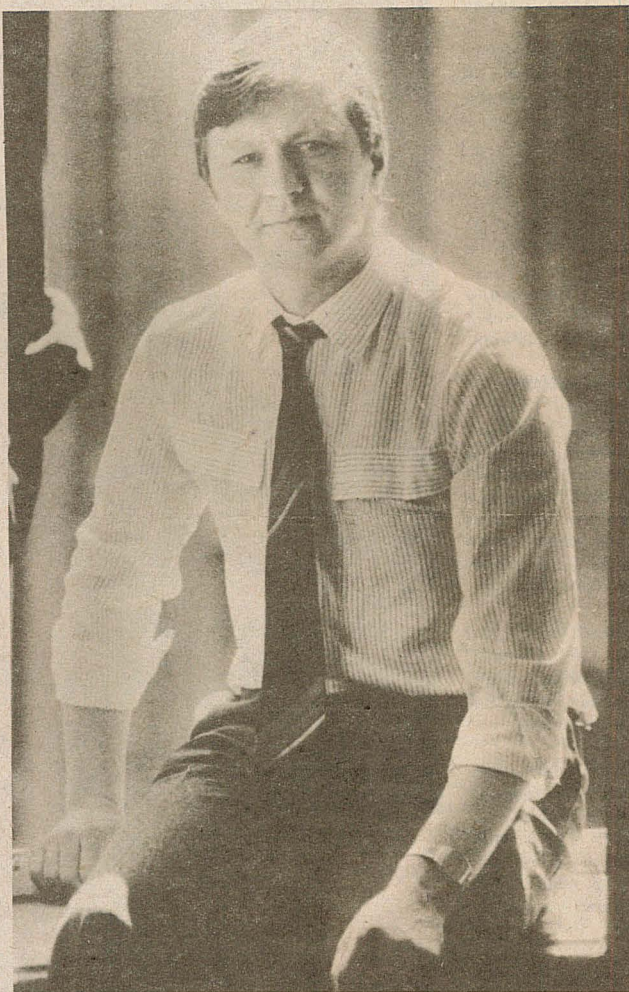
— Рабочым, звычайным рабочым днём. Я добра ведаю, што такое быць камсамольскім лідэрам: бачыў у рабоце ўжо трох сакратароў універсітэцкага камітэта камсамола. Многія знаёмыя выказалі мне свае спачуванні. Дзякуй ім за гэта. Але не бачу асаблівых падстаў для спачування: камсамольская работа не толькі псуе нервы і пазбаўляе вольнага часу, але шмат чым і ўзбагачае. Я працаваў у нашым камітэце камсамола з 1981 года, паспеў адчуць гэта.

Калі вяртацца да дня 16 мая, трэба сказаць, што гэта пэўны рубаж у маім жыцці. Студэнтам я быў намеснікам сакратара камітэта камсамола гістарычнага факультэта. Потым быў намеснікам сакратара камітэта камсамола ўніверсітэта па інтэрнацыянальнаму выхаванню. Закончыў аспірантуру і стаў выкладчыкам. Але толькі зараз адчуў сваю сапраўдную адказнасць за ўсіх тых студэнтаў, якіх бачу штодзённа. Тым больш, што я залежу ад іх цяпер. І не толькі таму, што яны будуць канчаткова выбіраць мяне на справядліва-на-выбарчай канферэнцыі, якая адбудзецца ў лістападзе. Нам разам працаваць — таму і яны залежаць ад мяне.

— Што Вы лічыце галоўным у сваёй дзейнасці сакратара камітэта камсамола БДУ?

— Гэта будзе першым пунктам маёй праграмы, якая ўжо распрацоўваецца: комплекс мерапрыемстваў з мэтай зрабіць кожнага студэнта спецыялістам — значыць, перакананым, выхаваным, культурным і адукаваным чалавекам. Для гэтага — сумесна з рэктаратам, выкладчыкамі абмяркоўваць вучэбныя праграмы, пераймаць лепшы

не абмініце ўвагай гэты фотаздымак. Бо ёсць надзея, што з чалавекам, якога вы тут бачыце, могуць быць звязаны істотныя змены ў жыцці нашага ўніверсітэта. Гэта Віктар ШАДУРСКИ, новы сакратар камітэта камсамола БДУ. Для пачатковага знаёмства з ім прапануем вам інтэрв'ю.

вопыт іншых ВНУ, а таксама ажыццяўляць кантроль за размеркаваннем студэнтаў, каб яно было справядлівым.

— А якое месца займае ў

Вашай праграме такая актуальная сёння праблема, як аднаўленне веры моладзі ў камсамол? Не сакрэт: многія студэнты нашага ўніверсітэта

сцвярджаюць, што іх жыццё не пагоршылася б, калі б камітэта камсамола не існавала наогул.

— Я з аптымізмам гляджу на камсамольскую арганізацыю БДУ, бо ўніверсітэт — гэта ўсё ж такі ўніверсітэт, і тых, хто сюды трапляе, выходзіць ўжо само асяроддзе. Не буду казаць за ўвесь наш камсамол. Але ж моладзі абавязкова патрэбна арганізацыя, няхай і не такая строгая, бо гэта магчымасць аб'яднаць сілы.

На маю думку, сёння для ажыццялення камсамольскай работы трэба перш за ўсё займацца стварэннем аматарскіх аб'яднанняў, гуртоў па інтарэсах, такіх дыскусійных клубаў, як наш «Палітыкус», а таксама прадпрыемстваў, якія дадуць студэнту магчымасць зарабіць грошы. Адным словам, патрэбны канкрэтныя справы, менавіта яны могуць вярнуць былою цікавасць маладых людзей да камсамола.

Бяда ў тым, што на камсамол і зараз яшчэ многія глядзяць як на сілу, якая павінна толькі даваць. Дарэчы, ужо ў першыя дні сваёй работы тут, на месцы сакратара, я з гэтым сутыкнуўся. Трэба, каб камсамольцы не толькі аддавалі, але і маглі нешта ўзяць.

Вядуцца спрэчкі аб тым, што камсамол не павінен займацца пытаннямі матэрыяльнай базы, бо гэта палітычная арганізацыя. Але ж пакуль у нас няма належнага парадку ў матэрыяльным плане, мы не можам займацца толькі распрацоўкай сваіх праграм, абмеркаваннем праблем нашага руху і выбараў — акрамя палітычных задач, даводзіцца вырашаць і мноства іншых. Пакуль студэнты жывуць у няўладкаваных інтэрнатах, пакуль яны не маюць магчымасці паўнацэнна харчавацца ў нашых сталовых, не думаць пра матэрыяльныя справы камсамолу нельга.

Нельга забываць і пра тое, што сёння няма больш ранейшай аднастайнасці: камсамол — гэта белае, некамсамол — чорнае. Бо ва ўсім жыцці з'явілася шмат адценняў.

— Аднойчы на факультэце прыкладной матэматыкі было праведзена апытанне, па выніках якога стала вядома, што на ФПМ 80 працэнтаў студэнтаў не ведалі, як выглядаў ваш папярэднік. Зразумела, толькі тым, што надрукуем Ваша фота ў газеце, мы не вырашым гэту праблему...

— Буду абавязкова знаёміцца, пастараюся, каб да канферэнцыі большасць студэнтаў ведалі мяне. Для гэтага, напэўна, перш за ўсё трэба быць удзельнікам самых значных агульнаўніверсітэцкіх і факультэцкіх мерапрыемстваў. Але буду і размаўляць з людзьмі асабіста, даваць і атрымліваць парады. Дзверы майго кабінета заўсёды адчынены для тых, у каго ёсць аб чым пагаварыць, хто зацікаўлены ў агульнай справе, неабыхавы.

— Вы — кандыдат навук. Наколькі плённым здаецца вам такое спалучэнне ў адной асобе — вучонага і камсамольскага лідэра?

— Кандыдатам навук мяне называць пакуль нельга: я абараніў дысертацыю, але яшчэ не атрымаў пацверджання. Мае таварышы-фізікі і матэматыкі гавораць, што гэта самае ўдалае спалучэнне — камсамольскі работнік і гісторык. Я таксама згодны, што тут ёсць глеба для ўзаемаўзбагачэння: грамадазнаўцы за кошт камсамольскай дзейнасці, і наадварот.

— У Вас ёсць якія-небудзь пажаданні камсамольцам ўніверсітэта?

— Я жадаю ўсім цвярозасці розуму, бо лічу, што нам не хапае больш за ўсё. Ва ўсіх справах. Яшчэ — замацавацца ў жыцці, знайсці ў ім сваё месца і часцей адчуваць, што такое душэўная раўнавага. Хацелася б, каб было больш жывасці, цікавасці да ўсяго, навошта ў 20 год ператварацца ў старога, усім не задаволеннага чалавека?

Няхай гэта не прагучыць шаблонна: мы чакаем усіх з думкамі і прапановамі.

Гутарку вяла
В. БЯГУН.
Фота С. ГРЫЦА.

Размеркаванне: якім яму быць?
...ДЗЯРЖАЎНЫМ!

На тэму, узнятую ў артыкуле «А я паеду ў вёску да дзеда?», можна гаварыць шмат. Вядома, што ні чалавек, то ўласная думка. І кожны, безумоўна, упэўнены, што яго перакананні самыя правільныя і аб'ектыўныя. Адны выступаюць «супраць» размеркавання, другія катэгарычна заяўляюць, што без яго не абыйсціся. Я таксама так думаю. І не лічу трагедыяй тое, што таго ці іншага выпускніка накіравалі ў вёску. Да гэтай праблемы патрэбна падыходзіць з разуменнем. Ды і, нарэшце, адпрацаваўшы там належны час, вы маеце права выбраць сабе месца жыхарства па густу. Так што не засмучайцеся — у вас усё яшчэ наперадзе.

А тым, хто прымушае сябе доўга ўгаворваць, каб паставіць подпіс насупраць пункту прызначэння, я прапана-

ваў бы пабываць на размеркаванні на нашым гістарычным факультэце, у прыватнасці, на аддзяленнях філасофіі, палітэканоміі і гісторыі КПСС. Калі быць больш дакладным, то тут яго наогул няма. Гэта сапраўдная праблема для факультэта. Студэнт яшчэ на другім курсе, а мы ўжо пачынаем шукаць яму работу: спрабуем накіроўваць на практыку з такім разлікам, каб у будучым ён мог там працаваць (безумоўна, пры наяўнасці вакансій).

Бліжэй да размеркавання пачынаюцца званкі ў розныя ўстановы: неабходна высветліць наяўнасць свабодных месцаў. Праўда, тое, што мы знаходзім, а потым прапануем выпускнікам, часта не задавальняе іх. Большасць з тых, хто закончыў, напрыклад, аддзяленне гісторыі КПСС, жадаюць працаваць іменна выкладчыкамі гэтага

прадмета ў ВНУ. Але дэканату і выпускаючым кафедрам знайсці неабходную колькасць вакансій, асабліва зараз, калі ідзе рэарганізацыя выкладання грамадскіх навук, цяжка. Калі ж студэнт сам адшукаў сабе месца, мы размяркоўваем яго туды, часта даём дыплом з правам самастойнага працаўладкавання. Таму і прапаную выпускнікам іншых факультэтаў звярнуцца да нашых студэнтаў з пытаннем: «Ці лёгка знайсці работу?».

Пытанне гэта не ўзнікала б, калі б Міністэрства народнай адукацыі не баялася ўскласці на сябе клопат аб будучых маладых спецыялістах і зрабіла размеркаванне сапраўды дзяржаўным.

А. БОБР,
намеснік дэкана
гістарычнага
факультэта, дацэнт.

СЛОВА — УРАЧУ

Дзень без тытуню!

31 мая 1989 года — Сусветны дзень без тытуню.
Сёння мы хочам звярнуцца да жанчын.

та заўчасна старыць, падрывае здароўе.

Маладыя жанчыны! Вы стварылі сям'ю і марыце аб дзецях. Курэнне атручвае ваш арганізм настолькі, што ўжо зараз стварае пагрозу вашым будучым дзецям, парушае дзетародную функцыю. Яно нават можа стаць прычынай бесплоднасці.

Маці, памятайце, што вы для сваіх дзяцей усё. Яны вельмі многае пераймаюць ад вас, могуць пераняць і звычайку да курэння. Асабліва адчувальныя да тытунёвага дыму малыя дзеці. У вашых сілах зберагчы дзіця

ад рэспіраторных і алергічных захворванняў.

Курэнне прыводзіць да сур'ёзных захворванняў у любы момант узросту, нават да такога страшнага, як рак грудзей.

Дарагія жанчыны! Мы заклікаем вас: зрабіце ўсё магчымае, каб вы і вашы дзеці не былі куральшчыкамі, пасіўнымі ці актыўнымі. Заклікайце вашых блізкіх кінуць курэнне і дапамагайце ім у гэтым.

МІНСКІ ГАРАДСКІ
ЦЭНТР ЗДАРОўЯ,
ГАРАДСКІ КАМІТЭТ
ТАВАРЫСТВА ЧЫРВОНАГА КРЫЖА.

Дзеянні студэнтаў, звязаныя з адмаўленнем ад наведвання заняткаў па ваеннай і медыцынскай падрыхтоўцы, з поўным правам можна было кваліфікаваць як незаконныя. Калі б не дробязнае ўдакладненне са спасылкай на слоўнік У. Дзяля: «забастоўка — адна з форм масавага выказвання грамадскай думкі».

Выступленні студэнтаў (няхай сабе і нешматлікія) паказваюць, што пытанне аб арганізацыі заняткаў па ваеннай і медыцынскай падрыхтоўцы наспела. Яно патрабуе неадкладнага вырашэння. Нельга адназначна сцвярджаць, што ўсе студэнты шукаюць лёгкага жыцця. Пры дэмакратызаванай сістэме вышэйшай адукацыі, калі самакіраванне раскрывае ўсё большыя магчымасці для ініцыятывы студэнтаў, выказаць свае думкі адносна арганізацыі вучэбнага працэсу яны могуць. А тыя, хто займаецца вырашэннем праблемы, абавязаны іх улічваць.

Ігнараванне заняткаў, палічылі мы, — тупік нармальнага дыялогу, сведчанне таго, што існуюць дзве групіроўкі, якія не жадаюць ці не могуць адна другую зразумець. Нам здавалася, што ваенна-медыцынская справа толькі выйграе пры адкрытым і шырым дыялогу, які дае магчымасць выслушаць і даказаць свой пункт гледжання. Таму ўслед за публікацыямі «Студэнт і армія» (13.04.89), «Ваенная справа», «Філа-меды-лагагі?» (20.04.89) рэдакцыя газеты прапанавала рэалізаваць гэтую магчымасць за «круглым сталом» для зацікаўленых асоб: выкладчыкаў і студэнтаў.

Такім чынам, дыялог пачынаўся з пытанняў: быць ці не быць ваеннай кафедры і якой ёй быць? Ён не атрымаўся. Чаму?

— Цяпер ім, бачыце, кафедра стала ў цяжар!
— Чаму вы бачыце ў нас толькі тое, што мы не жадаем вучыцца?

(3 размовы за «круглым сталом».)

МОЦАРТ У БОТАХ

Калі нехта не разумее, што ў сучасных умовах краіна не можа абысціся без арміі, самім вайскоўцам цяжка даказаць адваротнае. Абавязкова знойдуцца ўпэўненыя ў тым, што яны зыходзяць з карпаратыўнага інтарэсу; дзецца, маўляў, не будзе куды. Такі падыход да справы — вялікая памылка.

Тэзіс аб нарастаючай агрэсіі імперыялізму, да якога мы прызвычаліся за дзесяцігоддзі, сёння не правамерны. Састарэлы «вобраз ворага» ужо не з'яўляецца важкім і пераканаўчым аргументам у ваенна-патрыятычнай рабоце. Патрабуюцца іншыя доказы, заснаваныя на тым, што разам са знікненнем канфрантацыі паміж дзвюма сістэмамі яшчэ захавалася, на жаль, недавер як сведчанне таго, што армія на сённяшні дзень нам патрэбна. Згодна з артыкулам Канстытуцыі СССР аб абароне Айчыны як свяшчэнным абавязку кожнага грамадзяніна, а таксама Законам аб усеагульным вайсковым абавязку, дзе агаворваецца і падрыхтоўка афіцэраў запasu, патрэбна ваенная кафедра ў ВУ. Асабліва пасля аднаўлення адтэрміноўкі ад абавязковай службы для студэнтаў. Армію павінны прайсці ўсе. Іншая справа: калі? Два гады назад акадэмік Раўшэнбах і член-карэспандэнт АН СССР Валькенштэйн на старонках «Літаратурнай газеты» сцвярджалі, што пасля двухгадовага «перапынку» студэнт ніколі не зможа стаць геніем. «Часта страты могуць быць незаменнымі», — запэўнівае і рэктар МДУ, акадэмік А. А. Лагуноў. Тое, што закладваецца ў пэўныя гады, валявым рашэннем пасля не «навазяць». І ўсе параўнанні з вялікім палкаводцам аказваюцца прыцягнутымі. Цяпер, калі адмэрміноўка перастала быць толькі студэнцкай марай, ці не адгрызае ваенная кафедра ролю арміі ў цывільнай жыццё? Тым больш, што «забірае» яна дзень у тыдзень, а ўвогуле 1/6 частку вучэбнага часу.

На кафедры перакананы: 450 гадзін (тым больш, што паміж кожнымі заняткамі перарыв даўжыняю ў тыдзень) для падрыхтоўкі паўнацэннага афіцэра вельмі недастаткова. У ваенным вучылішчы такіх жа спецыялістаў рыхтуюць тры гады! Афіцэры кафедры пазбаўлены магчымасці вывучаць са студэнтамі дэталёва ваенную навуку. Тут выкладаюць самыя агульныя прыцыпы вайсковай спецыяльнасці: дэталі без прымянення і практычных навыкаў забудуцца, асноўнае застанецца. У праграме для тых, хто адслужыў, скарацілі вучэбныя гадзіны на агульнавайсковую і страйковую падрыхтоўку, больш увагі ўдзяляюць практычным пытанням.

— Я адслужыў і жадаю быць гісторыкам, а не афіцэрам!

— Для гэтага ёсць іншыя ВУ, без ваеннай кафедры.

(3 размовы за «круглым сталом».)

— Канстытуцыйны абавязак яны выканалі, — згаджаецца начальнік вучэбнай часткі, падпалкоўнік Анатоль Васільевіч Палтаўскі. — Але як абаронцы Радзімы — гэта пакуль сыравіна. Да таго ж праз год-два размоў пра «службы» — не служыць — не будзе.

А калі чалавек жадае ўсё ж быць гісторыкам? Іншадумцы заклікаюць да грамадзянскага сумлення, адсылаюць да артыкулаў загадаў, некарэктна абрываюць, абвінавачваюць у антыпатрыятызме, як адбылося на «круглым сталом». І за слоўным шалупіннем не заўважаюць слушную прапанову: магчыма, не зараз, але праз год-два забяспечыць студэнтаў правам атрымліваць ваенную адукацыю па жаданню, а калі ў некага яно адсутнічае — няхай праходзіць абавязковую службу па-сла ВУ.

А існуючыя супярэчнасці, нават тыя з іх, што могуць быць вырашаны рэктаратам ці вучоным саветам, усё роўна застануцца.

Ёсць у кафедры яшчэ адна балючая праблема, якая таксама нараджае пакуль шмат непаразуменняў. Супрацоўнікі военкаматаў амаль не клапаціліся аб выкарыстанні студэнтаў-прызыўнікоў па іх будучай спецыяльнасці. Закамерным лічылася, што музыкант трапляў у будаўнічы батальён. З нашымі фізікамі і матэматыкамі, юрыстамі і журналістамі ў розных варыяцыях здаралася, як правіла, тая ж гісторыя.

— Аднойчы мы паспрабавалі падлічыць, колькі чалавек з нашага цыкла трапіла на «сваё» месца. Аказалася, тры, — расказвае палкоўнік Віктар Іванавіч Некіцёнак.

Якія змены адбыліся за апошні час на кафедры? Доўгія валасы і швэдра ўжо не лічацца парушэннем правілаў жыцця. Ды і выгляд днявальных і груп, якія выяжджаюць на заняткі ў поле, зусім звычайны, цывільны. Гэта вонкавае, двугараднае вырашэнне пытання. Што ж на конт рэарганізацыі працэсу навучання? Аб ёй на прыкладзе аднаго з вучэбных цыклаў ваеннай кафедры расказваецца далей.

АФІЦЭР — ВЫХАВАЦЕЛЬ?

А што ў гэтай прапанове неажыццявімае?

Чаму доўгі час нікому не прыходзіла ў галаву думка аб тым, што афіцэр ва ўніверсітэце такі ж педагог, як і выкладчык якой-небудзь іншай кафедры, бо мэты іх дзейнасці супадаюць?

Гадоў пяць назад на ваеннай кафедры каля 60 працэнтаў афіцэраў не мелі вышэйшай адукацыі. У званы не білі. Такое вырашэнне кадравыя пытанні і ў калег з іншых вышэйшых навучальных устаноў лічылася прымальным: каб даць студэнтам сярэдняю вайсковую адукацыю не трэба быць «аступененым», дастаткова афіцэрскага вопыту камандавання ротай ці батальёнам.

Цяпер выкладчыкаў з сярэдняй адукацыяй на кафедрах няма. Ці з'явіліся, нарэшце, сапраўдныя педагогі?

Начальнік аднаго з вучэбных цыклаў падпалкоўнік Аляксандр Міхайлавіч Гальперын у педагогічную накіраванасць вучэбнага працэсу не проста верыць, у яе неабходнасці на ваеннай кафедры — не толькі ўпэўнены — шукае навуковы падыход да гэтай пакуль амаль неадсуджанага праблемы.

Аляксандр Міхайлавіч не схільны абвінавачваць студэнтаў у нядобрасумленнасці адносінах да заняткаў па ваеннай падрыхтоўцы. Спакойна, без прадурзятасцей, ён абгрунтоўвае свой пункт гледжання:

— Прычыны незадаволенасці закладваліся даўно. Яны звязаны з недасканаласцю ваеннай падрыхтоўкі як педагогічнай сістэмы. Адносіны ў аўдыторыях ваенных кафедраў абвастрыліся, калі было прынята абсурднае рашэнне аб прызыве студэнтаў у армію, ад якога ніякай гора зведана і сама абараназдольнасць краіны. Абсурд вынікаў з падзей у Афганістане. Спрацавала рэакцыя ланцуга, дзе апошнім — афіцэрам ваенных кафедраў — давялося «расхлёбвацца» за ўсе памылкі вышэйстаячага кіраўніцтва.

Гадамі адбывалася дэфармацыя сістэмы камплектавання кадраў. Здаралася, на ваенную кафедру траплялі па тэлефоннаму званку людзі, якія, хоць і набылі пэўны вопыт службы ў войску, але не валодалі высокім агульнаадукацыйным і культурным узроўнем. Механічная перастаноўка афіцэра з войска на ваенную кафедру (апошнім часам ад гэтага ў нейкай ступені вызваліліся) абумоўлівала перанясенне жорстка аўтарытарнага стылю адносінаў да людзей, спробу стварыць вайсковую часць замест кафедры, ігнаруючы дэмакратычныя адносіны ў ВУ.

Гальперын імкнецца зразумець студэнтаў, якія самі апынуліся ў пакрыўджаным становішчы. Па сутнасці, страцілі два гады вучобы і шычыра не ведаюць, чаму, сумленна выканаўшы канстытуцыйны абавязак, вымушаны зноў «выкрэсліваць» па 6—8 гадзін у тыдзень.

Цыкл шукаў выйсце метадам спроб і памылак. Пакуль не стварыў даволі дэмакратычнае аб'яднанне выкладчыкаў і студэнтаў. Выкладчыкі тут не шкадуюць сіл на мадэрнізацыю метадыкі выкладання і ўводзяць у вучэбны працэс асноўныя элементы перабудовы вышэйшай школы: інтэграцыю навучання з практыкай і з навукай, індывідуалізацыю, інтэнсіфікацыю і камп'ютэрызацыю.

Дастаткова вострае пытанне: хто для нас больш важны — непісьменны ў ваенных адносінах афіцэр ці добры спецыяліст — перарасці ў канфліктнае на цыкле не паспела. Яго вырашылі наступным чынам: веда, атрыманыя на ваеннай кафедры, павінны дапамагаць у набыцці цывільнай спецыяльнасці і наадварот. Для абараназдольнасці краіны немалаважна, якія кадры інтэлігенцыі яна рыхтуе.

Афіцэры цыкла імкнуцца не толькі да міжпрадметных сувязей і адмаўлення ад дубліравання тэм і спецкурсаў з іншымі кафедрамі. Дэканы фізічнага і механіка-матэматычнага факультэтаў наўрад ці здзіўляцца, калі ім прапануюць разгледзець пытанні падрыхтоўкі афіцэраў запasu на бліжэйшым дэканате. Такім вострым шляхам нарадзілася агульнае палажэнне аб ваеннай падрыхтоўцы, дзе стаяць подпісы дэканаў, начальніка цыкла і прадстаўнікоў студэнцкіх арганізацый. З удалага ўзаемадзеяння факультэтаў і вучэбнага цыкла вынікае: ваенную кафедру ніяк не назавеш атрафіраваным дадаткам да асноўных курсаў. ВУ і кафедра разам — адзіная сістэма падрыхтоўкі гарманічна развітай асобы.

Калі ты нарадзіўся геніем і апынуўся потым на цыкле Гальперына, лічы, пашанцавала. Вольнага наведвання тут, як і ўвогуле на ваеннай кафедры, ні для тых, хто адслужыў, ні для дапрызыўнікоў не існуе. Але геніяльнасць дазволіць, папрацаваўшы тры тыдні ў пачатку семестра і здаўшы залік, атрымаць дадатковы творчы дзень. Застаецца толькі дадаць, што бягучы семестр выявіў больш за 90 працэнтаў такіх геніяў на трэцім курсе мехмата і ў сярэднім 45 працэнтаў сярод студэнтаў чацвёртага курса мехмата а фізфака.

Цяпер эксперымент, які выкладчыкі цыкла пачыналі яшчэ да таго, як дайшлі «дазваляючых» дакументы, узаконены і для студэнтаў іншых факультэтаў.

— Мы спрабуем выкарыстоўваць дэмакратычныя метады, — заўважае Аляксандр Міхайлавіч.

Так было, напрыклад, калі ішла размова аб мэтазгоднасці выдзялення двух-трох «ваенных» тыдняў у пачатку семестра. Дэканаты далі згоду: «Будзем спраба-

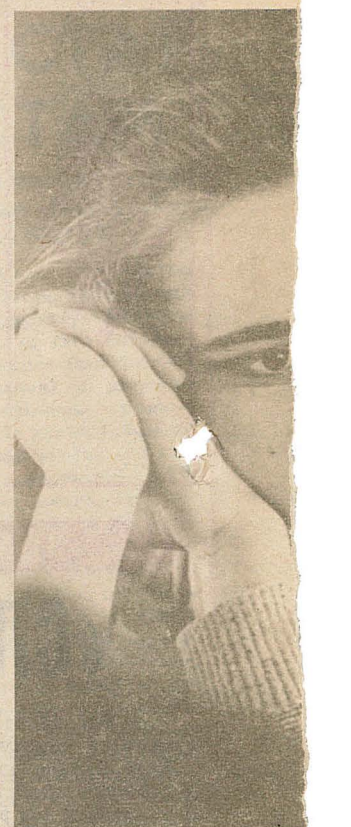

ваць». Студэнцкаму рэферэндуму такая форма навучання не спадабалася. Аказваецца, губляецца сэнс датэрміновай здачы залікаў і экзаменаў. Да таго ж двух-трохтыднёвая хвароба абярнецца тады адставааннем на ўвесь семестр.

Ад Гальперына я пачула яшчэ пра адно новаўвядзенне — савет цыкла. «Прадугледжаны ж вучоныя саветы на факультэтах. 25 працэнтаў месцаў аддадзена ў іх студэнтам. Вучэбны цыкл ваеннай кафедры таксама падраздзяленне ўніверсітэта», — сказаў мне Аляксандр Міхайлавіч.

Для студэнтаў гэта выбарная пасада. Спачатку савет, большую частку якога складаюць прадстаўнікі студэнцтва, працаваў на эксперыментальных правах. Цяпер яго існаванне пацверджана сумесна прынятымі рашэннямі. Якімі? Аб дазволе і нават заахвочванні датэрміновай здачы экзаменаў і залікаў студэнтамі з вызваленнем іх ад абавязковага далейшага наведвання заняткаў па ваеннай падрыхтоўцы, што павялічвае рэзерв

часу для якасці падрыхтоўкі студэнта па асноўнай спецыяльнасці. Аб зацвярджэнні заахвочва-

ючих стипендий з фондаў факультэтаў для студэнтаў, якія добрасумленна вывучаюць прадметы па ваеннай падрыхтоўцы ў адрозненні ад тых, хто не вывучае ваенную справу. Аб тым, што работы студэнтаў, якія займаюцца ваенна-навуковай дзейнасцю, могуць залічвацца як лабараторныя і курсавыя.

Савет для выкладчыкаў цыкла не толькі звяротная сувязь — гэта і канструктыўныя прапановы разам з крытычнымі заўвагамі па рэарганізацыі вучэбнага працэсу, якія падштурхоўваюць працаваць творча.

Савет для студэнтаў — гэта адчуванне ўласнага дачынення да спраў ваеннай кафедры.

Расказваюць, прыйшоўшы на першую сустрэчу, студэнты разлічвалі ўбачыць адзіны выкладчыцкі «фронт», усе дзеянні якога будуць скіраваны на падаўленне іх ініцыятывы, і былі вельмі здзіўлены, калі сутыкнуліся са славымі баямі паміж афіцэрамі.

На астатніх вучэбных цыклах «першапраходцаў» пакуль не падтрымліваюць. Не бачаць сэнсу?

мець патрэбу ў ёй. Мы падлічылі: на кожнага студэнта-філолага даводзіцца аб'ём літаратуры — 50 тысяч старонак, аб'ём вучэбных гадзін — чатыры пары кожны дзень у другую змену. Мы перагружаныя! І што з таго, што многія людзі апошнім часам нават звяртаюцца ў кааператывы, каб атрымаць неабходныя медыцынскія навікі, а на кафедры нас робяць медыцынскімі сёстрамі бясплатна? Мы ўсё роўна не збіраемся працаваць у бальніцах, а будзем у школах вучыць дзяцей. Экстрэмальныя выпадкі, якія б пагражалі жыццю нашых блізкіх, — адзінаквы. Тым не менш, нам патрэбна ведаць літаратуру. І калі з нашымі дзецьмі здарыцца бяда, мы таксама паадварочваемся...

Такога ліста не існуе. Гэтыя радкі, наўмысна надаючы ім «жорсткую» афарбоўку, складала я. Праўда, не прыдумвала з «немаведама чаго». Таму што праблема наведвання заняткаў студэнтамі другога і трэцяга курсаў філалагічнага факультэта пайшоў другі месяц. Сто пяцьдзесят подпісаў пастаўлена пад патрабаваннем выключыць з вучэбных планаў спецыяльнасці 2001, 2002 курс медыцынскай падрыхтоўкі і вызваліць «нас ад заняткаў па ўсіх дысцыплінах названага курса».

Я ўтрымалася б ад папрокаў і абвінавачванняў, калі б не выслухала (разам з дзяўчатамі) перакананні загадчыка кафедры грамадзянскай абароны Леанарда Аляксандравіча Фралова.

Пакуль, мяркуючы па працяглай паўзе-сведчанні бяздзейнасці закліку, усхваляванае «памятайцеся!», што вырвалася ў загадчыка кафедры, дзяўчаты ўспрынялі як яго боязь страціць пасаду. Безадносна да ўласных лёсаў. Праблема вялікага дэфіцыту ў краіне медыцынскіх сясцёр, страта Арменіяй у гарадах, што пацярпелі ад землетрасення, 70 працэнтаў медперсоналу — абстрактныя лічбы ім не баяць. Недаверліва ставяцца дзяўчаты і да расказу аб студэнтках факультэта культасветработы Маскоўскага інстытута культуры (яны, працуючы ў Арменіі, зрабілі важнае адкрыццё — усе астатнія спецыяльнасці ў часіну вялікага гора быццам і не існуюць: ні гісторыі, ні філолагі, ні фізікі, патрэбны толькі тыя, хто ўмее аказаць першую дапамогу). Філфакаўкам цяжка зразумець жаданне: «Просім арганізаваць для нас заняткі па медыцынскай падрыхтоўцы...» Таму што самі яны, ігнаруючы заняткі, змагаюцца за адмену вышэйназванай дысцыпліны.

Заклікаць да міласэрнасці і адшукваць агульны корань у словах «гуманнасць» і «гуманітарый» у такіх выпадках марна.

А, можа, усё наадварот, і яны маюць рацыю, калі спасылаюцца на неапраўданыя траты часу і матэрыяльных сродкаў і ўмовы абвостранага дэфіцыту спецыялістаў філалагічнага профілю? Я шчыра спрабавала разабрацца.

360 гадзін на падрыхтоўку медыцынскай сястры — не толькі побач з веліччай лічбай 10 тысяч гадзін вучэбнага плана на пяць гадоў, але і з трыма гадамі для падрыхтоўкі спецыяліста ў вучылішчы — выглядаюць «карлікавымі» курсам. А выпускнікі вучылішчаў, сведчаць водгукі старшыні дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі, мала чым адрозніваюцца. Есць прыклады.

Здараюцца выпадкі, калі не атрымаўшы ў спешцы пасведчання, выпускніцы дасылаюць потым запатрабаванні з Далёкага Усходу, Крайняй Поўначы — яно ж дае права працаваць па медыцынскай спецыяльнасці.

А 180 выпускніц Гомельскага ўніверсітэта і Магілёўскага медінстытута, якія ў саставе трох медыка-санітарных батальёнаў пасля двухдзённых збораў даследавалі людзей, эвакуіраваных з радыяцыйнай зоны пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС, аказвалі першую дапамогу? Як бачыце, медыцынскія сёстры грамадзянскай абароны патрэбны і ў мірны час. «Навошта?» — адказ знойдзены.

— Можна паспрачацца аб якасці выкладання, заўважаць недахопы клінічнай практыкі, быць незадаволеным аб'ёмам таго ці іншага курса, наогул ставіць пытанне аб рэарганізацыі кафедры грамадзянскай абароны, — згаджаецца Леанард Аляксандравіч Фралоў. — Але дзеянні пад лозунгам «Мы займацца адмаўляем!» усе пытанні знялі.

Таму наступную інфармацыю я атрымлівала ў Леанарда Аляксандравіча, здаецца, не для філфака.

Пытанне аб недахопах клінічнай практыкі ўзнімалася на кафедры некалькі тыдняў назад. З будучага навучальнага года яе будуць весці медыцынскія сёстры, а не ўрачы, як раней. Не даўдзецца больш і хворым саромецца чародкі дзяўчат у палаце — у групе з трох чалавек кожнаму не складана даручыць канкрэтную справу. Уводзяцца новыя тэмы, якія, па перакананню выкладчыкаў кафедры, усё больш патрэбны дзяўчатам: агульны догляд, дзіцячы захворванні, родадапамога. У філфакаўскім раскладзе іх не будзе. Бо курс «Ваенная падрыхтоўка» з яго выраслены. Пасля ўзгаднення з дэканам А. А. Волкам. Чорнай стужкай на белай паперы.

— Чаму вы так баіцеся зрабіць крок насустрач людзям? — узрушана пыталіся прадстаўнікі «бастуючых».

Хіба не ён, Леанард Аляксандравіч, два разы дамаўляўся аб сустрэчы і атрымаў ад дэкана толькі абяцанні? Ні ён хваляваўся пра тое, што другакурсніцы, не здаўшы двух залікаў, згодна з запатрабаваннямі вучэбнага плана не будуць пераведзены на трэці курс, а можа здарыцца, і не атрымаюць дыплама? Ні ён шукаў выйсце: «Яшчэ ёсць час, правядзем кансультацыю, спросцім праграму, будзем выкладаць толькі тое, што патрэбна неадкладна. Я прыйду на сустрэчу з курсам у любы час?» Ні ён абяцаў: «Ніякіх рэпрэсій не будзе?»

Вы слухалі і, здавалася, згаджаліся з яго перакананымі довадамі. На наступныя заняткі ні другі, ні трэці курс не з'явіўся. Гэта азначала, трыста чалавек канчаткова выбылі з плана падрыхтоўкі медыцынскіх спецыялістаў. І толькі тады, калі і змагацца, і пераканаць было ўжо безвынікова, у партыйны камітэт універсітэта была пададзена запіска, з'явілася даведка камісіі Гарадскога штаба грамадзянскай абароны, прагучаў тэлефонны званок у Міністэрстве вышэйшай адукацыі БССР.

Хто ж не зрабіў той адзіны крок насустрач?

...Выкладчыкі прыходзілі ў аўдыторыі кожны дзень. Здзіўленым маўчаннем сустракалі іх пустыя сталы, за якімі адмовіліся сядзець тыя, хто пакуль не разумее: адно выратаванае чалавечэе жыццё часам каштуе ўсіх навук, разам узятых. А калі нешта здарыцца, застанецца толькі развесці няўмелымі рукамі — у экстрэмальнай сітуацыі такія не патрэбны, і з прыкрасцю ўспамінаць 31 красавіка — пачатак забастоўкі. А магчыма, у іх атрымаецца проста адварнуцца...

«ЗАБАСТОўКА» ЗА «КРУГЛЫМ СТАЛОМ»

Чаму ўсё ж такі ён не атрымаўся, гэты дыялог, на які мы так спадзяваліся?

Незадаволенымі пайшлі з яго студэнты, якія не жадаюць станавіцца «афіцэрамі паняволі». Не паверылі ў запэўніванні загадчыка кафедрай грамадзянскай абароны дзяўчаты з філфака. Адмежаваліся паперкамі загадаў і састарэлых інструкцый ад пытанняў і прапаноў прадстаўнікі ваеннай кафедры.

Чаму першая спроба ва ўсім разабрацца скончылася няўдала?

— З якою мэтай мы сабраліся? Ці правамоцны «круглы стол» што-небудзь вырашаць?

— Вы жадаеце, каб было па-ранейшаму? Няўжо арганізоўваць забастоўку, каб нас, нарэшце, заўважылі і нешта вырашылі? (З размовы за «круглым сталом»).

Прасцей за ўсё абмежавацца рэгламентуючым бар'ерам дакументальна дазволенага. Спасылка на ведамствы, якія «задаюць праграму», Дзяржкамтэт па наводнай адукацыі, які «адзіны мае права вызначаць далейшы шлях развіцця вышэйшай школы», і не зусім, на мой погляд, аргументаванае тлумачэнне: нічога нельга рабіць самастойна, вызваляе ад адказу за свае словы і ўчынкi.

Прасцей за ўсё скавацца за бар'ерам уласнага нежадання і не прыслухоўвацца да перакананняў іншага боку: проста адмовіцца ад наведвання заняткаў.

— Існуе мяжа, якая нас падзяляе. Калі кожны гаворыць сам за сябе, замест размовы атрымліваецца лабая атака: мы — маем рацыю, а вы — не, — ахакарытызаваў «круглы стол» падпалкоўнік А. М. Гальперын.

Пэўна, выпадкова атрымалася так, што ў пачатку размовы выкладчыкі занялі адзін рад аўдыторных сталоў, студэнты — другі. Магчыма, паласа паміж радамі і абумовіла атмасферу агульных абвінавачванняў. А хутчэй за ўсё, проста выявіла, вынесла на паверхню тое, што раней захоўвалася па розныя бакі непераадольнага бар'ера непаразумення, які завёў многія праблемы ў тупік.

Запіс «круглага стала» сапраўды нельга аформіць у выглядзе загаду з усімі патрэбнымі подпісамі і пячаткамі, якія б усё адразу змянілі. Мы на гэта, шчыра кажучы, і не разлічвалі. Неабходным было для нас, каб студэнты атрымалі кампетэнтныя адказы на асноўныя хваляючыя іх пытанні: «Ці нельга, каб афіцэрамі запаса станавіліся па ўласнаму жаданню?», «Чаму ваенная кафедра павінна (гэта выцякае з існавання дзяржэкзамену) даваць ацэнку спецыялісту ВУ?».

Важна было ў атмасферы дэмакратычнай дыскусіі, на роўных, без вокрыкаў і апрыёзнага недаверу выслушаць пункт гледжання кіраўнікоў ваеннай кафедры, грамадзянскай абароны, адміністрацыі і студэнтаў. З ідэяй, сфармуляванай агульнымі намаганнямі, можна было б выйсці на савет ці рэктарат універсітэта. Ім, дарэчы, сёння дадзены вялікія правы. Ды і дырэктывыя органы, якія наўрад ці прыслухоўваюцца да ўзаемных папрокаў, не могуць не заўважыць разумную ідэю.

Тады выявіцца, што «піке-та» наогул непатрэбная.

М. ЗАГОРСКАЯ.

Фота С. ПЛЫТКЕВІЧА.

ГУМАНІТАРЫ І ГУМАННАСЦЬ

«Мы, што ніжэй падпісаліся, адмаўляемся ад навязанага нам абавязковага вывучэння медыцынскіх дысцыплін і тым самым ад умення аказваць дапамогу сваім дзецям, бацькам, тым, хто побач з намi будзе

Аб'яцаем залатыя горы

Хто назваў Алтай жорсткім і недасяжным?

Ветліва сустракае ён турыстаў і альпіністаў, вучоных і пісьменнікаў. На ўсё жыццё зачароўвае нескантаванай прыродай глухой тайгі, чысцю, кімі рэкамі, магутнымі ледавікамі, пашчотнай прыгажосцю кветак.

Мінулым летам група Мінскага гарадскога клуба турыстаў удзельнічала ў паходзе пятай катэгорыі складанасці па Алтай.

Наш маршрут пачынаўся ад вядомага Чуйскага тракту, пралягаў праз Паўночна-Чуйскія і Катальскія Бялыя, каля Анемскай Сцяны побач з Бялухай і заканчваўся ля ракі Катунь.

Дваццаць дзён з цяжкімі рукамі, часам па пояс у снезе, вадзе, караскаючыся па стромкіх сценах, мы задавальнялі спрадвечнае жаданне чалавека зведзе мяжу сваіх магчымасцей, пабываць там, дзе яшчэ ніхто не быў.

Займаючыся будзённымі справамі і надзённымі клопатамі, спыніцеся на адну хвілінку: цеснаму гораду прадпрыемстваў, машын, кватэр з усімі выгодамі так не стае суровай моцы і сапраўднай прыгажосці. Заўважылі? Тады спытайцеся. Усё гэта знайдзеце ў Залатых Горах. Бо Алтай — па-мангольску «залаты».

А. ВЕЙНІК,
малодшы навуковы
супрацоўнік
НДІ ЯП.
Фота аўтара.

СПЫНІСЯ,
ІМГНЕННЕ!
У СТЫЛІ
«БРЭЙК».

НЯМА ПРАБЛЕМ?

У СЕКЦЫЮ... НЕ ЗАПРАШАЕМ!

Чарга прасоўвалася марудна. Тым не менш жадаючых згуляць у настольны тэніс не меншала. Кожны цяплява чакаў свайго часу, прагна ловячы кожны рух тэнісістаў, уважлівым позіркам суправаджаючы імклівы палёт свавольнікшарыка. І раптам, у самы гарачы момант, быццам па камандзе перарвалася настольнае цоканне. Аматы, расчараваныя ледзь не да слёз, панура пакідалі цесную залу на філалагічным факультэце.

— Шкада, вядома, што даводзіцца літаральна выганяць гэтых няўрымслівых юнакоў і дзяўчат, улюбёных у настольны тэніс. Але, на жаль, прыняць усіх жадаючых у секцыю мы не можам, ды і для тых, каго запісалі «шліфаваць сваё майстэрства», не хапае месца. Хіба рэальна ў памяшканні памерам 12х15 метраў весці заняткі па такіх «прасторалюбівых» відах спорту, як настольны тэніс, гаворыць кіраўнік секцыі Геннадзь Барысавіч Шпрэйрэйн. Неяк уціснулі пяць тэніс-

ных сталоў: на большае не хапіла месца. Застаецца чакаць, пакуль будаўнікі здадуць у эксплуатацыю спартыўны комплекс, і спадзявацца, што там тэнісістам будзе дзе размагнуцца. Праўда, не пашкодзіла б узброіць іх і такім-сякім спортінвентаром, бо студэнтам пакуль даводзіцца ашчаджаць на набыццё ракетак, шарыкаў, формы грошы са свайго небагатага бюджэту.

Магчыма, такія патрабаванні здадуцца камусьці за надта высокімі. Аднак зразу-

мейце тых жа студэнтаў-заможнікаў, якія занялі першае месца ў спаборніцтвах па настольнаму тэнісу сярод ВУЗ горада і па-ранейшаму вымушаны адчуваць сябе пасынкамі, туліцца ў мініяцюрнай зале і бегаць па крамах у пошуках неабходнага спартыўнага інвентару. Выдатныя вынікі не павінны сущацца і заспакойваць кіраўніцтва ўніверсітэта пакуль самым баючым месцам «тэніснай» праблемы застаецца абмежаванасць набору, абумоўленая становішчам матэрыяльнай базы. Вось чаму няма магчымасці запрасіць многіх жадаючых займацца гэтым старадаўнім відам спорту.

А. СІВЫ,
студэнт факультэта
журналістыкі.

УСЕ — НА СТАРТ!

Наперадзе — матэматыкі

У раёне Камсамольскага возера праводзіліся традыцыйныя вясновыя спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы ў рамках універсітэцкай спартакіяды. Каля чатырохсот спартсменаў з адзінаццаці факультэтаў вялі барацьбу на чатырох дыстанцыях: дзяўчаты на 500 м і 2000 м, юнакі — 1000 м і 3000 м.

Першы забег на 500 метраў у дзяўчаты. У ім быў паказаны самы лепшы вынік. Студэнтка юрыдычнага факультэта А. Балаўко прабегла пяцісотметровую дыстанцыю за 1.24.4 минуты. Другое і трэцяе месца ў С. Федзюковіч з геаграфічнага факультэта і С. Цішкавай з факультэта прыкладнай матэматыкі. Адпаведна іх час — 1.26.0 і 1.28.0 минуты.

Першае і другое месца на дыстанцыі 1000 м сярод юнакоў занялі прадстаўнікі юрфака А. Моніч і А. Гаргун. Іх час — 2.46.3 і 2.46.8. Трэцім быў студэнт механіка-матэматычнага факультэта М. Полаз — 2.50.9.

Лепшымі паказчыкамі на дыстанцыі 2000 м з'явіліся 7.07 і 7.18 минут. Першае і

другое месца занялі прадстаўнікі ФПМ — А. Ерахаўец і Л. Шабінская. На трэцім месцы В. Сягеева, студэнтка фізічнага факультэта.

Дыстанцыя 3000 метраў складаная і не прымае слабых. Тым не менш яна дае магчымасць сур'ёзна задумацца, ці патрэбна працаваць над сабой. Першыя тры месцы занялі прадстаўнікі фізі-

чнага факультэта, хлопцы настольнага і ўпартыя не толькі ў навуцы, але і ў спорце. Першая тройка выглядае так — А. Хорхе — 8.54, У. Дарафейчык — 9.07 і Д. Лазараў — 9.14.

— Такім чынам, падводзіць вынікі спаборніцтва сапраўды судзейскай калегіі Марына Мікалаеўна Цадко, — па суме набраных ачкоў

першае месца заняла каманда факультэта прыкладнай матэматыкі. У другім радку каманда юрыдычнага факультэта і трэцяе месца — у каманды фізікаў.

НА ЗДЫМКУ: На старт!

В. ДАЛІДОВІЧ,
А. ГУРЫНОВІЧ
(фота),
студэнты факультэта
журналістыкі.

ГАСЦІНАЯ

ЯК ІНЖЫНЕР СТАЎ ЖУРНАЛІСТАМ

Наш сённяшні гасць — каментатар галоўнай рэдакцыі спартыўных праграм Беларускага тэлебачання і радыё Уладзімір НАВІЦКІ.

— Уладзімір Мікалаевіч, пачнём з некаторых агульных звестак?

— Калі ласка. Нарадзіўся ў 1954 годзе ў Брэсце. З 1981 года працую ў спартыўнай рэдакцыі Дзяржтэлерадыё БССР. Жанаты, сыну восем гадоў.

— Прабачце, Вы забыліся, што маеце дзве вышэйшыя адукацыі...

— Сапраўды, у 1978 годзе скончыў энергафак БПІ, а два гады назад — завочнае аддзяленне факультэта журналістыкі.

— А як здарылася, што інжынер стаў журналістам?

— Магчыма, гэта прадвызначылася ў тым самым тым самым дзяцінстве, калі я вельмі любіў спорт, захапляўся статыстыкай: рознымі падлікамі, пошукамі заканамернасцей. Але я ніколі не пісаў заматак, не быў юнкорам. Проста не меў упэўненасці, што з мяне атрымаецца спартыўны журналіст. Была прагада дакладных навук, таму стаў інжынерам. Працаваў у Мінскім інстытуце «Гіпра-связь». Але паступова стаў адчуваць, што займаюся не сваёй справай. Іншымі словамі, на работу, як на свята, не ішоў.

— І вы завіталі на тэлебачанне?

— Толькі адбылося гэта не так хутка. Пакуль працаваў у інстытуце, рабіў як няштатны аўтар матэрыялы ў радыё-часопіс «Спартыўная арбіта», які зараз рэдагуе мой калега Віталь Саламакін. А потым напісаў вялікае пісьмо ў рэдакцыю са сваімі прапановамі — як я ўяўляю сабе спартыўныя перадачы, якім чынам іх можна рабіць больш разнастайнымі і цікавымі. Дзякую добрым людзям, а дакладней, галоўнаму рэдактару спартыўнай рэдакцыі Уладзіміру Барысавічу Шпітальнікаву і Фаіне Раманаўне Анціпавай (тады адказнаму сакратару), што запрасілі мяне ў рэдакцыю і прапанавалі: паспрабуй на справе.

Хутка я стаў працаваць адміністратарам на тэлебачанні. Гэта, калі цікава, не самая ўдзячная пасада ў кожнай рэдакцыі. А каментатарам стаў дзякуючы толькі свайму нежаданню сядзець склаўшы рукі.

— Пакуль вы вучыліся ў БПІ, беларускую мову не ведалі. Але зараз амаль беспамылкова ведзеце на ёй рэпартажы...

— Так, раней пытанне аб беларускай мове для мяне не стаяла. Мой бацька быў ваенным і амаль усе школьныя гады я пражыў у Германіі. А заканчваў школу, як я ўжо казаў, у ваенным гарадку ў Брэсце. Дзеці ваенных вышываліся ад вывучэння беларускай мовы.

Перад тым, як весці рэпартажы на роднай мове, мне, зразумела, давялося хуткімі тэмпамі вывучаць яе. Тут мне і жонка дапамагла, якая скончыла інстытут замежных моў. Нейкія пытанні становлення мовы, методыку вывучэння яна ведала. Не магу не ўспомніць добрым словам і выкладчыка нашага факультэта Міколу Рыгоравіча Каваленку. У многім дзякуючы яму я магу зараз разказаць пра футбол, хакей, іншыя віды спорту на беларускай мове.

— Нам хацелася б даведацца пра матэрыяльнае становішча спартыўных каментатараў...

— Калі ласка. Аклад 160

рублёў. Акрамя таго нам за кожны рэпартаж налічваецца пятнаццаць рублёў. Незалежна ад таго, ці гэта паўтарагадзінны расказ пра футбол па тэлебачанню, ці дзесяціпятнаццаціхвілінны радыё-рэпартаж. За ўдзел у перадачы і яе падрыхтоўку мы та сама маем ганарары. Словам, удалым лічу месяц, калі атрымліваю больш за 200—250 рублёў.

— Ці цэніце Вы сваю работу яшчэ і за тое, што ёсць магчымасць ездзіць за мяжу?

— Неадназначнае ваша пытанне. Вы, пэўна, мяркуеце, што паездкі за мяжу — паказчык наяўнасці ў доме добрых рэчаў, самых апошніх узораў японскай апаратуры? Не, паверце, нічога гэтага няма. Я наведваў чатыры капіталістычныя краіны і столькі ж сацыялістычных. Але, напрыклад, у капіталістычных краінах мы, каментатары, жывём толькі на сутачныя. А што такое сутачныя нашага камандзіравання, думаю, тлумачыць няма патрэбы.

— І потым, я люблю сваю работу, а не паездкі за мяжу.

— Дарэчы, ад чаго Вы ў сваёй рабоце атрымліваеце задавальненне і над чым, лічыце, патрэбна яшчэ працаваць?

— Адкажу адным словам — рэпартаж. Менавіта ў час яго вядзення я атрымліваю задавальненне ў рабоце. Але, калі слухаю свой рэпартаж у запісу (ёсць і такая форма нашай работы), то рэдка бываю задаволены. Прывязалася некая слова «прынамсі». Як вяду рэпартаж, дык усё быццам добра. А потым паслухаю сябе ці меркаванні знаёмых і пачынаю падлічваць: колькі ж разоў я назваў адно і тое ж слова! Таму настрой неабліз, калі вяду прамы рэпартаж. Гэта, зразумела, жарт. А на самой справе лічу: кожны радыё-ці тэлежурналіст пастаянна вучыцца толькі слухаючы сябе.

— Вы ледзь не трапілі на чэмпіянат свету па футболе ў Мексіку, атрымалі запрашэнне весці рэпартаж з адборачнага матчу чэмпіянату свету паміж турэцкай і нашай зборнымі, не раз вяду рэпартажы гульні ў удзелам савецкай зборнай. Іншымі словамі: Ваша работа задавальняе Цэнтральнае тэлебачанне?..

— Калі гэта так, то мне, зразумела, прыемна. Але яшчэ раз падкрэслію: трэба шмат працаваць над сабою. Няма такога каментатара, які б задавальняў усіх. Адзін скажа: называй ігракоў і хопіць, іншы — добра, калі каментатар разбіраецца ў пэўным відзе спорту, каб растлумачыць, чаму каманда «А», напрыклад, не можа выйграць у каманды «Б». Зразумела, звалючы ў спартыўным рэпартажы будзе адбывацца, але гэта не прычынова: якім ты быў, такім і застанешся.

— І на заканчэнне Ваш зварот да чытачоў.

«Беларускі ўніверсітэт» чытаюць у большасці студэнты. Я хачу звярнуцца да кожнага з іх, магчыма, на сваім вопыце пераканаць: не важна, ці радыёфізік ты, ці матэматык, ці хімік або біёлаг. Калі ёсць цяга да спартыўнай журналістыкі, чакаем цябе.

Гутарку вялі
А. ПУЦІЛА,
Д. ВОЙЦІК,
студэнты факультэта
журналістыкі.

БЕЛАРУСКІ
УНІВЕРСІТЭТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоная зорка» МБП
імя Я. Коласа.

25 мая
Зак. 1624.
Т. 2000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.